MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Rådhusliv i 30erne

Nr. 10 - November 2004
Tårnby Kommunebiblioteker - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:
Rådhuset i Kastruplundgade, ca. 1935.

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:
Lillebror fra Saltværksvej - barndom og ungdom i Kastrup. - Karl Pedersen, 1983.

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommunebiblioteker, Lokalhistorisk Samling
Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen
Layout: Vicky Bonde

Rådhusliv i 30erne

Rådhuset for 70 år siden

Karl Pedersen, født i 1919 i Kastrup, skrev i 1983 efter sin pensionering som kommunens sekretariatschef sine erindringer: Lillebror fra Saltværksvej – barndom og ungdom i Kastrup. Heri beskriver han på en meget humoristisk måde livet bag rådhusets mure. Meget er forandret gennem de 70 år, der er gået siden Karl "Peter" kom i lære på det gamle rådhus i Kastruplundgade. Mens andre ting er genkendelige.

Valg af læreplads

At gå i realen betragtede jeg som en afsluttende ting. I de små diskussioner foran Olsens Slikbutik holdt jeg på, at alle burde gå i skole til 16 år. At gå ud af 7. klasse som var slutklasse for folkeskolen, syntes jeg, var utilstrækkeligt. Selv var jeg ikke ramt af skoletræthed, men realen måtte være nok. Det blev den for de fleste i klassen, kun få gik videre i gymnasiet, men nogle tog springet allerede fra 4. mellem, og det var, hvad systemet byggede på. At læse videre var der altså på intet tidspunkt tale om for mit vedkommende.

Jeg glædede mig til at komme ud af skolen og få arbejde, et håndværk skulle det være. Mange gange havde jeg i tankerne set mig komme hjem fra arbejdet, arbejdsklædt, på cykel, og så klæde om. Og tjene penge.

Jeg ville være typograf. Jeg lagde billet ind, og jeg cyklede rundt til københavnske bogtrykkerier. Venlige folk snakkede jeg med, venlige afslag, intet at gøre, tiderne.... Det var nedslående.

Min mor havde flere gange talt om, at jeg kunne prøve at søge ind på rådhuset, min søster Ella havde arbejdet der siden 1926. Jeg ville ikke. Pen- og blækhusarbejder, flipproletar, og så endda gå ind til "den evige hvile". Nej! Men sikkerheden blev undergravet. Til sidst skrev jeg en ansøgning til sognerådet.

Rådhusets personale

Der blev antaget 5 elever det år, 1935. Tidligere var der vist kun

Hausen samt Axel Damkier og fra Kastrup Skole Ettie Lind. Desuden John Palm Nielsen, der året før var begyndt i et kulfirma.

Jeg var til møde hos kommunesekretær Frode Rasmussen og Sognerådsformand Rich. Jacobsen, tidligere gartner og arbejdsmand, der i 1933 havde afløst N. P. Nielsen, forhenværende typograf, også folketingsmand. Begge var socialdemokrater og N. P. Nielsen blev i 1917 kommunens første socialdemokratiske sognerådsformand. Min startdato var nogle dage ind i juli.

Der var 3 års elevtid, løn 65, - 75, - 85 kr. pr. måned.

Der var ansat 37-38 mennesker på rådhuset i Kastruplundgade 16. Der boede omkring 12.000 mennesker i kommunen. De fleste ansatte var kommunalt eller teknisk uddannet, men iblandt var 10-12 ekstramedhjælpere, folk der for nylig i en lidt mere moden alder var antaget via HK. I løbet af nogle år fik flere af dem en mere fast ansættelse.

Jeg begyndte i ligningskontoret, hvor fuldmægtig Kaj Holbøll Nielsen var chef, svær platfodet med

Biblioteket på det gamle rådhus i Kastruplundgade.
I skranken står bibliotekar Anna Hansen og manden med rygge til er fuldmægtig Holbøll Nielsen fra rådhuset

10-minutter-i-2-ben, tykke brilleglas, næsten skaldet, 39 år og meget flink. Han var søn af N. P. Nielsen. Vi var 7 i afdelingen, der lå til højre for hoveddøren mod gaden.

Over for på den anden side af gangen lå socialkontoret, hvor fuldmægtig Laur. Jørgensen regerede, og hvor også Aksel Theisen (senere skatteinspektør gennem mange år) var.

Længere fremme over for hinanden boede kommunesekretæren og sognerådsformanden. Derefter fulgte "det store kontor" med 2 skranker på langs igennem lokalet.

På højre side lå skatteopkrævningen, hvor fru Svendsen herskede med store sving på gulvet som en danser. Hun hørte til Pinsemissionen, kørte bil, og en dag tog hun endda rulleskøjterne i brug hele vejen fra "Østergaard" på hjørnet af Tømmerupvej. Min søster var i afdelingen sammen med Mary Nielsen, Rosa Pehrsson og Else Petersen. Min søster skrev skatter af på de supermoderne plankartotekkort. Så var der pantefoged Peter Olsen, svigerfar til Frode Olsen, svigerfar til Frode Rasmussen, stor, tyk og venlig, meget stille, født i 1868, tænk at have arbejdet sammen med årgang 1868, foreløbig spænder vi tilsammen over 115 år.

Over for passede Else Andersen fra Maglebylille kassen som en drage, dengang skulle kassereren desuden arbejde ved sit bord. Dårlig arbejdsstilling, skæv skulder fik hun.

Georg Nielsen fra Skovmarken var kommunebogholder med et par assistenter i den sidste del af lokalet, han førte og rugede over en kæmpemæssig foliant, kommunens hovedbog, ja, det var sagen, men en gang blev den da afskaffet. I bogholderiet var også Sv. Iversen og Kaj Mølck Rasmussen (Raste-Kaj). Plankartoteket med hele kommuneregnskabet blev dengang revideret af to folkevalgte revisorer, de kom om aftenen og sled i det. Jeg husker derfra fuldmægtig Helmer Bostrup fra lufthavnen, postassistent Regnar Petersen, julespareopkræver Otto Andersen og Cigarmester Jess Andersen med flere.

Georg Nielsen var rar, men når det arbejdsmæssige gik ham på, sad han stille og bandede længe mere eller mindre højlydt over sin hovedbog og de personer, der var skyld i hans fortrædeligheder. Så rejste han sig og gik hen pudsede brillerne i gardinet og fortsatte sin enetale.

På 1. sal havde ingeniørkontoret til huse, den pertentlige H. J. Knudsen var kommuneingeniøren i grønt jægertøj og vikleres, blød hat og lorgnetter, ja der var stil over ham. Sæsonændringerne bestod i snørestøvler om vinteren og stråhat om sommeren. Sigurd Schouenborg var afdelingsingeniør, brysk og utilnærmelig, der var flere løse ingeniører, bl.a. Børge Nielsen og "Olav Hunger". Også Olaf Kofod kom tidligt til.

I bygningsafdelingen var det den næsten elskelige arkitekt Carl Brix, der var bygningsinspektør.

Kontorledere i de tekniske afdelinger var tvillingerne, "min søster og jeg", Else Kaubeck og Edith Jensen fra villabyen.

På samme etage i et lokale foran mødesalen sad nogle af ekstramedhjælperne, bl.a. Heinrich Olsen og Knud D. Friis. På den anden side af mødesalen sad fru Damkier, bred og svær i sort kittel, og lyttede til vore telefonsamtaler på det lille snoreomstillingsbord med 20 ledninger, telefon Kastrup nr. 25.

Sognerådsmøder

I mødesalen holder sognerådet møde en gang om måneden som regel, 11 medlemmer, der fra væggene uafladeligt blev overvåget af de tidligere sognerådsformænd, alle malet af maleren Hans Brygge.

Også ligningskommissionen holdt sine møder i mødesalen og havde en stor tid med "torskegilder" gennem et par måneder i det tidlig forår.

At være sognerådsmedlem var på den tid mindre belastende i flere retninger end i dag, til gengæld blev der heller ikke ydet vederlag af nogen art. Forplejning ved møder kendtes ikke. Dog havde man "skolesyn" en gang om året, en trættende heldagsudflugt til alle kommunale bygninger, og så var der festmiddag derefter.

I ligningskommissionen, der bestod af alle sognerådets medlemmer, var det anderledes, men de enkelte medlemmer var dog ikke med til samtlige møder. Møderne begyndte om eftermiddagen, og ved spisetid gik man over i Lunden eller på Skovly og spiste middag, hvorefter mødet fortsattes på rådhuset. Så var man ikke mere uoplagte end, at man

Taarnby Sogneraad.

Tegning fra Socialdemorakten 1932.

kunne slutte af med et parti Mausel. Det kunne blive sent.

Elevtiden

På anden sal i rådhuset spiste personalet frokost i to små huller, men da folkebiblioteket snart flyttede til Teknisk Skole (1936), fik vi også et ekstra spiserum. Fru Olsen lavede kaffe til os, og om sommeren lagde hun det beskedne service i en spånkurv og dækkede i haven.

Gamle Karleby, der passede centralfyret, var kommet nogle år

tidligere, så Aksel Theisen var blevet fritaget for at tænde op i kakkelovnen, et arbejde, der senere næsten er blevet hans yndlingshistorie. Familien Tønnesen gjorde rent efter os. Vi kendte alle hinanden.

Kontorfaget lærte vi fra bunden. Elementære ting som var et godt grundlag. En ting som telefonsamtaler var næsten nyt for mig og flere andre, folk havde jo ikke telefoner dengang som nu.

Vi passede det store adresseringsanlæg hvor alle skatteyderne havde hver sin zinkplade, som vi prægede på en håndmaskine. Vi trykkede skattelister og hefter, interne kort o.s.v. og vi nummererede side op og side ned med en håndnummerator. Og efterhånden lærte vi skattelovene.

Et af elevernes sidejob var at gå i byen før frokost. Vi gik rundt til alle i huset og tog bestillinger på de små ekstrafornødenheder, der skulle skylle frokosten ned eller forsøde eftermiddagen. Traditioner for håndværkerlærlinge blev forsøgt overført. Aksel Nyraad, en af ekstramedhjælperne på ingeniørkontoret, som "spiste" cigarer hele dagen, bad mig en dag om at købe 3 "Cavalleria Rusticana". Hverken cigarer eller musik var dengang områder, som jeg var inde i, men en vis skepsis i mig blev bekræftet, da den rødhårede kommis i brugsen belærte mig om, at Cavalleria Rusticana var en opera. Den skulle han få igen. Hos grønthandler Edvardsen over for rådhuset bad jeg om at få 3 stykker optændingsbrænde fra en rulle brænde. Det var sædvanlig salgsvare. I en smuk pose fik Nyraad sine cigarer, og han så heldigvis tilpas sur ud.

Min håndskrift hørte mildt sagt ikke til de flotteste. Sognerådsformanden kom en dag, snakkede lidt, lænede sig ind over skranken og sagde: "Hvis De nu købte en fyldepen så vil kommunen betale halvdelen." Jeg ville tænke over det. Bagefter sagde de andre til mig, at jeg skulle have været mere begejstret. Det var, ja, et generøst tilbud. Jeg fik min fyldepen, Mont Blanc, til 70 kr. Men det var også for mig en udgift på 35 kr. af månedslønnen på 65 kr. Det viste sig, at det ikke blev en af kommunens bedste investeringer. Jeg var stadig en pen- og blækhusarbejder, som har måttet trøste sig med, at det ikke er vigtigst hvordan man skriver – men hvad man skriver.

Hvor stort tilbuddet var ses af, at da jeg senere læste mere teori om skat, udgav kontorchef Hellket en

Sognerådsformand Richard Jacobsen ved sit skrivebord, 1957.

lærebog til 5 kr. som jeg selv købte. Det holdt svært at få denne udgift refunderet.

Nå, vi gik også på købmandsskole i 2 år på Øresundsvejens Skole. To eller tre aftener om ugen fra kl. 19-22 med hjemmeogaver. Senere også privat undervisning og kurser.

Richard Jacobsen

Sognerådsformanden, Rich. Jacobsen var en personlighed, iagttagende og ræsonnerende, stærk og stejl, afholdt eller respekteret af mange. Af en eller anden grund havde han det ikke godt med HK - eller var det med personalet, som vel dog måtte antages at høre til hans egen klasse. Der var vældige HK-stridigheder undertiden. En gang trak det endog op til strejke som først blev afværget i sidste øjeblik, temmelig uhørt for kontorpersonale, og så i den tid overhovedet. Ernst Bøje fra HK talte foragteligt om Rich. "Andesteg".

Den gang som senere havde

Administrationen på rådhuset i Kastruplundgade ca. 1930'erne.

Rich. Jacobsen, Kong Richard, den vane at cykle rundt overalt i kommunen, så og registrerede, bragte petitesser og større ting frem fra sine ture. En af de petitesser var for resten, da jeg et af de første år en lørdag først vågnede kl. 10. Jeg blev flov, kunne faktisk ikke lide at møde på kontoret, vi skulle slutte kl. 13. I stedet gik jeg på den tilsprøjtede skøjtebane ved Korsvejens Skole. Mandag formiddag ringede Rich. Jacobsen efter mig. "Nå, De var syg i lørdags?" Jeg anede noget og gik til bekendelse, så smilede han og sluttede med, at han selv havde haft et godt sovehjerte som ung.

Heinrich Olsen og kontorliv

Allerede i 1936 rejste kommunesekretær Frode Rasmussen, der var en meget estimeret person, til Lyngby-Tårbæk kommune og vi fik i stedet Thorkild Nielsen fra Nakskov. Et års tid senere trak Frode Rasmussen H. V. Strecker fra ligningskontoret til sig, og Aksel Theisen blev afdelingsassistent

på ligningskontoret.

Stort set var det gamle rådhus en god arbejdsplads. Albuerne var ikke særlig spidse, der var endnu ikke lagt op til den store udvikling i kommunen. Men almindelige kontorintriger forekom da, og små interne spørgsmål kunne dengang som nu give anledning til ballade, sørgeligt i en almindelig betragtning, men nu og da også ganske oplivende.

Bedst til det var absolut Heinrich Olsen, søn af sognerådets næstformand C. J. Olsen. Kæderygende med cigaret i mundvigen og aske over hele tøjet, passede han vej- og kloakregnskab. Han var tillige leverandør af særprægede og uortodokse synspunkter og udtryk, erhvervet dels under et kort Amerikaophold, dels i sin omgangskreds. Han lagde ikke skjul på, at han foretrak mænd for kvinder, men alle uanset køn kunne blive udsat for giftigheder og stor anledning til tårer, som også kom. Efterhånden som vi blev flere unge mennesker, fik han dog modspil, og oftest havde vi det godt med ham. Måske var det aversion mod poesibøger, måske mod hans mange lånte replikker, der fik mig til at skrive i hans poesibog:

"Man skriver ord som andre skrev, men er man selv derefter,
Næh, hvad man selv bedrev, for det man ene hefter."

Heinrich Olsen var en dygtig silhuetklipper, og da han ret tidligt blev afskediget med pension havde han fast stadeplads i Tivoli, senere på Dyrehavsbakken. Han døde i 1983, 83 år gammel, ensom på et plejehjem i omegnen.

Ellers var vi nok en almindelig flok kontorfolk – med de fortrin og særheder, der hører hver enkelt til. Aksel Damkier var dog bohemen, der af og til forargede, han var som vist sagt før en flot fyr, men som det senere viste sig, var han blevet sat i en forkert stol, og turde tage konsekvensen af det.

Ind imellem havde vi årlige skovture og nytårsfester, der er skrevet mange sange dertil, også jeg har bidraget. I mødesalen hvor nytårsfesten blev holdt, var jeg i nogle år festarrangør og lavede rumdekorationer. Et år, hvor indlemmelsesspørgsmålet også forekom. lavede jeg et 3 m højt Københavnerrådhustårn og et mindre Tårnbyvandtårn. I tårnene sang Helge Henriksen og jeg hver sin sang. Jeg synger ikke mere.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling
Kamillevej 10
2770 Kastrup
Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk
Klik på **Lokalhistorisk Samling**

Vi har publikumsmaskine med adgang til internettet og mange slægtsforskerlinks.

Åbningstider:

Mandag	16.00 - 20.00
Tirsdag	12.00 - 16.00
Fredag	12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen

"Midt på Amager"
&
"KASTRUP GLAS"

Åbent Tirsdag til søndag
14.00-17.00
Onsdag tillige
14.00-20.00

Plyssen
Amager Strandvej 350:

Permanente og skiftende udstillinger

Åbent Lørdag og søndag
13.00-16.00